

14. Keskiviikkona 28 päivänä huhtikuuta 1999

kello 14

Päiväjärjestys

	7) Lakialoite laiksi pakkokeinolain 5 a luvun 4 §:n muuttamisesta	405
Ilmoituksia	Lakialoite LA 26/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	
Lähetekeskustelu		
1) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1998 ..	396	
Kertomus K 2/1999 vp		
2) Lakialoite laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	398	
Lakialoite LA 22/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)		
3) Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta	„	
Lakialoite LA 11/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)		
4) Lakialoite laiksi arestirangaistuksesta	404	
Lakialoite LA 23/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)		
5) Lakialoite laiksi pakkokeinolain 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta	„	
Lakialoite LA 24/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)		
6) Lakialoite laiksi esitutkintalain 15 §:n ja pakkokeinolain 1 luvun 10 §:n ja 2 luvun 3 §:n muuttamisesta	405	
Lakialoite LA 25/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)		
	8) Lakialoite laiksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta	„
	Lakialoite LA 27/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	
	9) Lakialoite laiksi ulosottomaksuista annetun lain muuttamisesta	„
	Lakialoite LA 28/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	
	10) Lakialoite laiksi valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 7 §:n muuttamisesta	406
	Lakialoite LA 29/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	
	11) Lakialoite laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta	„
	Lakialoite LA 30/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	
	12) Lakialoite laiksi hallintolainkäyttölain 41 §:n muuttamisesta	„
	Lakialoite LA 31/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)	

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aula, Bremer, Dromberg, Elo, Erlund, Hellberg, Häkämies J., Isohookana-Asunmaa, Itälä, Jansson, Jätteenmäki, Kanerva I., Kautto, Korkeaoja, Kuisma, Kurvinen, Kärkkäinen, Kääriäinen, Laakso, Luhtanen, Nordman, Pietikäinen S., Piha, Puhakka, Rossi, Salo P., Tiuri, Tuomioja ja Vihriälä.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Häkämies J.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden perusteella edustajat Itälä ja Kääriäinen, virkatehtävien perusteella ed. Rossi sekä muun synn perusteella edustajat Hellberg, I. Kanerva, Kuisma, Nordman, S. Pietikäinen ja Vihriälä,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien perusteella ed. Aula sekä muun synn perusteella edustajat Bremer ja P. Salo sekä

tämän kuun 29 ja 30 päivästä virkatehtävien perusteella edustajat Huovinen, Nousiainen, M. Pietikäinen ja Tiusanen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1998

Lähetekeskustelu
Kertomus K 2/1999 vp

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a u k k a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Minusta Sitran vuosikertomus on erinomainen avaus myös käytävään aluepoliittiseen keskusteluun. Sitrahan on tehnyt viime vuosina tavattoman merkittäviä avauksia niin tutkimuksen kuin innovatiivisen uuden yritystoiminnan

hankkeiden käynnistäjänä koko Suomessa. On selvää, että eduskunnan tulee huolehtia siitä, että Sitran resurssit voidaan sillä tavoin jatkossakin vahvistaa, että Sitra kykenee viemään aloittamansa hyvin mittavat ja laajat hankkeet koko maassa läpi.

Viime joulukuussa Sitran johtaman ja vetämän niin kutsutun Suomen tietoyhteiskuntastrategian johtoryhmän työn tulokset ovat nyt valmiita. Pallo on siirtynyt hyvin laajasti yrityksille esimerkiksi esitettyjen tietoyhteiskunnan makropilottihankkeiden osalta, joiden tavoitteena on nyt ottaa uusi askel tietoyhteiskuntakehityksessä, siirtyä selvästi teknologiahankkeista palvelujen ja sisältöjen tuotteistamiseen.

On selvää, että tietoyhteiskunta ei synny yksin markkinoilla. Siihen tarvitaan juuri Sitran kaltaista kotipesää, jossa yhteiskunta voi luoda edellytyksiä uusien innovatiivisten hankkeiden syntymiselle. Haluan vielä kiinnittää huomiota siihen, että hallitusohjelmassakin kiinnitettiin ja kirjoitettiin teknologiapolitiikasta ja tietoyhteiskunnan tuotteistamisesta auki kannanottoja, jotka tukevat myös näkemyksiä Sitran resurssien turvaamisesta voimakkaasti jatkossakin.

Rouva puhemies! Sitran toiminta — innovatiivisten hankkeiden luominen, alueellinen pääomasijoittaminen — itse asiassa on juuri sitä modernia aluepolitiikkaa, jonka tavoitteena on toisaalta hillitä voimakasta maan sisäistä muutoliikettä, luoda modernilla aktiivisella elinkeinopolitiikalla pidäkkeitä lähtöalueille ja toisaalta ennalta ehkäistä niitä sosiaalisia ja taloudellisia pulmia, joita vastaanottaja-alueilla on ilmennyt. Tämä osoittaa juuri sen, että paluuta sellaiseen vanhakantaiseen aluepolitiikkaan, josta keskustaa on syytetty, ei tietenkään ole. On luotava uutta. Sitran hankkeet ovat hyvä esimerkki siitä, mitä se uusi on.

Tietoverkot ja niiden hyötykäyttö ovat uuden aluepolitiikan erittäin keskeinen perusta, samalla kun tietoteollisuus on luonut ja tulee luomaan uusia ja toisaalta hävittämään vanhoja työpaikkoja. Niitä voitaisiin käyttää myös aivan uudella aktiivisella tavalla.

Esimerkiksi Lontoon Heathrown lentokentältä siirrettiin yli tuhat atk-perusteista työpaikkaa Skotlantiin, jolla oli työntekijöiden kannalta suuria asumiseen ja elämiseen liittyviä vetovoi-
matekijöitä, joita taas Lontoolta puuttui. Telemaattisia palveluja voidaan tuottaa sijainnista riippumatta. Koko tietoteollisuustoimialan arvoketju teknologiasta palvelujen ja sisältöjen tuotantoon on suuri mahdollisuus niin työllisyys-

den, tietoyhteiskuntakehityksen kuin aluepolitiikkankin kannalta.

Nyt on aika siirtää painopistettä teknologias- ta palvelujen ja sisältöjen tuotantoon, ja näiden myötä Suomesta voi tulla aidosti globaali tietoyhteiskunnan edelläkävijä. Me emme ole sitä pelkkien nopeiden tietoverkkojen, yhteyksien tai modernien päätelaitteiden ansiosta. Todellinen tietoyhteiskunnan lisäarvo syntyy niistä sisällöistä ja palveluista, joista käyttäjä on valmis maksamaan ja joista hän saa lisäarvoa. Me voimme luoda vaikkapa Oulun kaltaisia ihmeitä muuallekin, erityisesti niille korkeakoulupaikkakunnille, joilla on korkean tason kansainvälistä osaamista ja kykyä tarjota elinkeinoelämälle hyvä kasvumahdollisuus korkeakoulun vuorovaikutuksessa.

Telemaattisia palveluja tuottavien yritysten sijoittumista alueelle voidaan edistää monin keinoin. Tutkimus- ja kehitysmäärärahojen uudelleen suuntaamisella, etätyötä tukemalla, veropoliittisten keinojen ja investointitukien avulla voimme edistää hajasijoittumista ja luoda aluekehitystä tasapainottavaa politiikkaa ja parempaa työllisyyttä.

Tämä on myös EU:n tavoitteiden mukaista tietoyhteiskunta- ja aluepolitiikkaa, jotka kulkevat selvästikin yhä enemmän käsi kädessä. Markkinat eivät yksin luo tietoyhteiskuntaa. Siihen tarvitaan voimakkaasti myös yhteiskuntapolitiikan myötävaikutusta ja sellaisia välineitä, mitä myös Sitra eduskunnan laitoksena tällä hetkellä yhteiskunnalle tarjoaa.

Rouva puhemies! Tutkimus- ja tuotekehitysavustusten jakopolitiikalla ohjataan niin ikään Suomen kehitystä haluttuun suuntaan. Tällä hetkellä yli puolet Tekesin määrärahoista tulee Helsingin seudulle, puolet muualle Suomeen. Onkin selvää, että Tekesin määrärahojen nykyistä hajautetumpi alueellinen kohdentaminen on torjuttu sillä, että alueilla ne eivät palvelisi huippuosaamisen ja kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamista. Tämä arvio on väärä.

Mainitsin jo Oulun, joka korkeakoulun ympärillä olevine teknologiakyliineen on alansa johtavia globaaleja esimerkkejä. Kuopio on rajallisin voimavaroin kehittännyt biotekniikan osaamista ja voisi kehittyä sinne suunnattujen resurssien avulla oman alansa johtavaksi osaamis- ja yritys-keskukseksi. Saman kaltaisia mahdollisuuksia on monella muullakin maamme korkeakoululla ja muillakin toimialoilla kuin vain tietoteollisuustoimialalla.

Merkittäviä uuden yritystoiminnan mahdoli-

suuksia on esimerkiksi mekaanisen puualan hankkeissa, jonka osaamiskeskusverkko tulisi nopeasti saattaa käyntiin ja vahvistaa sen myötä paitsi alan koulutusta myös mekaanisen puualan innovaatioita, tuotekehittelyä ja uusien yritysten syntymistä. Myös mekaanisen metsäteollisuuden Puu-Suomi-hanke tarvitsee hallituksen kaiken tuen, vähintään siinä määrin kuin se sai edellisen hallituksen tuen.

Suomella on nyt juuri etsikkoaika tulla johtavaksi puurakentamisen mallimaaksi koko maailmassa. Italia on johtava verkottunut puuhuonekalujen tuottaja, vaikka sillä ei asiallisesti ottaen ole omia metsävaroja lainkaan. Tanska, Saksa, Ranska, Kanada ja Yhdysvallat rakentavat kerrostaloja, uimaloita, urheiluhalleja ja päiväkotiteja, kauppakeskuksia puusta. Suomi on tässä katsannossa puurakentamisen kehitysmaa. Voisimme tuotteistaa niin kutsutun platform-tekniikan ja tehdä siitä modernin teknologian vientituotteen ja tulla eurooppalaisille markkinoille ekologisen kilpailukyvyyn omaavilla tuotteilla.

Kasvu- ja osaamiskeskuspolitiikka ei voi olla harvojen keskusten kehittämistä vaan laajan osaamisverkoston luomista kattavasti koko maahan. Sillä on onnistumisen edellytykset, kun se toteutetaan markkinoiden kannalta kysyntää omaavilla aloilla ja sellaisilla aloilla, missä on olemassa olevia valmiuksia ja vahvuuksia sekä tahtoa kehittyä osaamis- ja kasvualoilla. Valta-kunnallisia ja kansainvälisiä hankkeita voidaan tehdä tietoverkkojen avulla kaikkialla maassa. Sitralla tulee tässä katsannossa olla Tekesin rahoitusta tasapainottava rooli, jolla se keskittyy myös kulttuurin, kädentaitojen, maakuntien palvelujen tuotteistamiseen ja kehitykseen.

Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari kiinnitti huomiota samaan kysymykseen viime viikolla pitämässään erinomaisessa puheessa. Hän totesi muun muassa näin: ”On irtauduttava mustavalkoisesta vastakkainasettelusta. Meidän on samaan aikaan kehitettävä huippuosaamista ja peruskoulutusta, kasvukeskuksia ja syrjäseutuja. Keskuksia ja syrjäseutuja ei pidä asettaa vastakkain, vaan ne pitää saada toimimaan yhdessä. Haja-asutusalueilla on esimerkiksi matkailun alalla monia vahvuuksia. Niiden hyödyntämisessä tarvitaan myös kehittyviä maakuntakeskuksia.” Presidentti vetoaa myöskin siihen, että maakuntiin tulee luoda osaamispisteitä, jotka osavat hyödyntää oman alueensa erityispiirteet ja kasvattaa huippuosaamista nykyisten keskusten ulkopuolelle. Se voisi olla juuri ammattikorkea-

koulujen uusi tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Asia on juuri näin. Siksi on selvää, että tutkimus- ja kehitysmäärärahojen jäädyttäminen, johon hallitusohjelmassakin viitataan ja otetaan kantaa, ei ole viisasta, vaan valtionyhtiöiden myynnistä saatuja tuloja tulisi ohjata juuri tälle alueelle, osaamiskeskuspolitiikkaan, siten, että painopiste on jatkossa entistä enemmän tuotekehittelyssä ja markkinoinnissa, uusien innovatiivisten yritysten käyntiin saattamisessa koko maassa. Myöskin Sitran käynnistämät hankkeet alueellisine pääomasijoituslaitoksineen tarjoavat erinomaisen kohteen näiden varojen kierrätykselle ja sen kautta myöskin uuden luovan yritystoiminnan syntymiselle.

Samalla on nähtävä myöskin EU:n rakennerahastojen ja teknologian ja elinkeinopolitiikan yhteensovittamisen välttämättömyys, jolla voidaan tukea koko maan kannalta suotuisaa rakennekehitystä. Innovatiivisuutta ja kilpailukykyä tulee tukea alueella olevissa kannattavissa yrityksissä ja luoda niiden myötä alueelliselle kehitykselle tasapainoisempi tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Lähivuosina Suomi joutuu rakentamaan Pääkaupunkiseudulle uuden Espoon kokoisen kaupungin kaikkine palveluvarustuksineen. Rahaa yhden muuttajan asuttamisessa palaa lähes puoli miljoonaa markkaa. EU:n vanhoissa jäsenmaissa kysymys aluepolitiikasta ei ole vastakkainasettelun asia, vaan vanhan kaupunkihistorian omaavissa maissa kasvukeskukset, suurkaupungit, pikkukaupungit ja maaseutu elävät hyvässä harmoniassa. Meilläkin voisi olla näin, ellei aluepolitiikan vastustamiseen kätkeytyisi tällä hetkellä niin paljon puhtaasti poliittisia intimoja.

Arvoisa puhemies! Aluepolitiikka on viime kädessä keskeinen hyvinvointipolitiikan kulmakivi. Lopuksi haluan vielä lainata tasavallan presidentti Martti Ahtisaarta hänen puheestaan, jossa hän totesi näin: ”Me tarvitsemme myönteisen tulevaisuuden näköalan. Sitä tarvitsee koko Suomi ja sitä tarvitsevat alueet. Vetoomukset, seminaarit, kuten valtioneuvoston tulevaisuusselontekoihin perustuneet maakunnalliset tulevaisuusfoorumit viime syksynä, pitävät tätä tärkeää aihetta julkisessa keskustelussa.” Niin pitää myöskin tämä Sitran vuosikertomus. Tässä on tavattoman merkittäviä, koko Suomen alueellisen kehittämisen kannalta merkittäviä hankkeita, joiden myötä Sitran resurssit ja näiden hankkeiden loppuun saattaminen tulee turvata ja näiden toteuttamisen kautta antaa aidos-

ti 2000-luvun aluepolitiikalle sen tarvitsemaa sisältöä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kuten ed. Laukkasen erinomaisesta puheenvuorosta saatoimme havaita, tämä kysymys on hyvin laaja, tärkeä ja hienojakoinen. Siitä syystä ja jotta pystyttäisiin vielä paremmin tutustumaan asiaan, ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia ilmaisemaan käsityksensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Aittoniemen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

2) Lakialoite laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 22/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

3) Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 11/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Rikosoikeudellisen vastuun ikäraja Suomessa on 15 vuotta, mikä merkitsee sitä, että alle 15-vuotiaana tehdystä rikoksesta ei seuraa rikosoikeudellista rangaistusta, vaan alle 15-vuotiaaseen rikosentekijään kohdistetaan lastensuojelulain

mukaisia toimenpiteitä. 15—18-vuotiaat ovat rikoslain mukaan omassa, voisinko sanoa, hieman lievennetyssä kategoriassaan, ja yli 18-vuotiaisiin sovelletaan aikuisiin kohdistuvaa rangaistusjärjestelmää.

Monessa Euroopan maassa rikosoikeudellisen vastuun alaraja on huomattavasti alhaisempi kuin Suomessa. Joissakin maissa se on jopa 12 vuotta, yleensä 13 ja 14 vuotta, Suomessa siis, kuten sanoin 15 vuotta. Hiljattain muistamme, kun Englannissa tuomittiin — pari vuotta sitten — 11- ja 12-vuotiaat lapset henkirikoksesta vankeusrangaistukseen. Englantilaisen järjestelmän mukainen toimenpide on se, että nämä lapset vapautuvat vankeudesta täytettyään 18 vuotta, oli tämä tuomio sitten minkä suuruinen tahansa.

Ihmiset kehittyvät yhteiskunnassa joka suhteessa, myöskin hyvässä ja pahassa, ja niin kuin olemme voineet viime vuosina havaita, tämä 15 vuoden ikäraja on liian korkea siitä syystä, että alle 15-vuotiaat valitettavasti meillä niin kuin muuallakin maailmassa syyllistyvät entistä enemmän erilaisiin rikoksiin, lukuun ottamatta nyt jotakin törkeitä talousrikoksia, mutta on kysymys henkirikoksista, pahoinpitelyrikoksista, on kysymys varkauksista, törkeistä varkauksista ja tämän tyyppisestä toiminnasta. Jopa 10—11-vuotiaat liikkuvat näillä alueilla, ja niin kuin sanottu, myöskin henkirikokset valitettavasti ovat alle 15-vuotiaiden osalta tulleet ei nyt jokapäiväiseen elämään mutta kuitenkin. Ne eivät ole enää mitään harvinaisuuksia.

Näin ollen on tultu siihen tulokseen ja tilanteeeseen, että tämä 15 vuoden ikäraja ei voi olla enää pysyvä, vaan sitä on alennettava samalla tavalla kuin monessa muussa Euroopan sivistysmaassa. Mikä tämä uusi ikäraja olisi, sitä on äärettömän vaikea sanoa. On puhuttu 14 vuodesta mutta on sanottu, että se on liian kosmeettinen muutos, ja yleensä hiljaisessa taustakeskustelussa päädytty siihen, että rikosoikeudellisen vastuun ikäraja olisi 13 vuotta eli toisin sanoen 13-vuotias joutuisi rikosoikeudellisten seuraamusten kohteeksi.

Minä en missään tapauksessa tarkoita tätä ja tiedän, että tämän keskustelun tai puheenvuoroni jälkeen täällä jotkut osoittavat mieltään toteamalla, että ei lapsia voi viedä vankilaan. Sitä minäkin tarkoitan. Ei toki voi viedä vankilaan, ja tätä varten onkin tulevaisuudessa kehitettävä räätälityönä seuraamusjärjestelmä, joka on sovelias sellaisille, jotka ovat 13 vuotta täyttäneet mutta eivät vielä 18:aa. Siis tälle alueelle oma räätälöity seuraamusjärjestelmänsä, ja tähän on kerta kaikkiaan nyt ja näinä vuosina ryhdyttävä.

Ajan vaatimukset ovat tulleet asioissa niin koviksi.

Minä olen tässä lakialoitteessa siis esittänyt, että rikosoikeudellisen vastuun alaraja alennetaan tuohon 13 vuoteen, jolloin 13:n ja 18 vuoden välillä olevat henkilöt joutuvat samanlaisen rikosoikeudellisen vastuun alaiseksi.

Olen tehnyt myöskin seuraavan, päiväjärjestyksen 4) kohdassa olevan lakialoitteen, joka koskee uutta seuraamusjärjestelmää, ja kun rouva puhemies ystävällisesti antoi mahdollisuuden keskustella myöskin tässä vaiheessa tästä asiasta, niin muutama sana tästä arestirangaistuksesta.

Tämä on ollut keskustelussa useita vuosia. Olen itse puhunut siitä kymmenen vuotta mutta tiedän ajan olevan kypsä perusteellisemmallekin keskustelulle ja valmistelulle. Tuolla lainvalmistelupiireissä aivan avoimesti keskustellaan tästä asiasta.

Nyt 15—18-vuotiaalle, tässä tapauksessa 13—18-vuotiaalle, mikäli tämä esitykseni menee läpi tästä ikärajan alentamisesta, on käytettävissä tänä päivänä sakkorangaistus, ehdollinen vankeusrangaistus, myöskin kiinteä vankeusrangaistus, jota äärimmäisen harvoissa tapauksissa sovelletaan alle 18-vuotiaisiin, sekä niin sanottu nuorisorangaistus, joka työpalvelun muodossa vastaa suunnilleen yhdyskuntapalvelua, joka on käytettävissä yli 18-vuotiaille.

15—18-vuotiaille sovelletaan tänä päivänä hyvin paljon ehdollista rangaistusta, mutta tämä ehdollinen rangaistus on niin mitäänsanomaton, että rangaistut nuoret suorastaan leuhkivat ja leventelevät käräjäoikeuden salista tullessaan. Kun kysytään mitä sait, no pikkasen sain ehdollista, ei se mitään. Kysymys on kuitenkin ehdollisesta vankeudesta, ja eräänlainen kunnialausuma olevinaan näille nuorille.

Sakkojärjestelmä taas ei toimi, koska nuoret ovat yleensä varattomia, ja vaikka sakko langetetaan, niin sitä ei panna vankeutena tietenkään täytäntöön. Tämähän on ristiriidassa tämän iän kanssa.

Nuorisorangaistus taas, siitä puhutaan paljon hyvää, mutta minä uskon, että se on kovin kovin tehoton vaikuttamaan nuorten ihmisten käyttäytymiseen. Kuitenkin me yhteiskunnassa olemme vastuussa siitä, että tällainen rikoksen poluille sortunut nuori mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti saisi yhteiskunnan kannalta ja taholta huomautuksen siitä, mihin hän on suistunut, ja yhteiskunta voisi palauttaa tällaisen nuoren niille teille ja poluille, mitä tässä yhteiskunnassa keski-vertoisesti pitäisi kulkea.

Minä olen ehdottanut arestirangaistusta, joka tulisi käytettäväksi mahdollisesti myöskin ehdollisen rangaistuksen ohella. Tämän arestirangaistuksen pohjana on tietysti nuo vanhat muistot meillä kaikilla tuolta kansakoulua ajoilta, jolloin rangaistuksena oli karttakeppi, tukkapöly, siten katseltiin vähän hirsisalvoksia pari tuntia, selkä luokkaan päin tutkiskeltiin. Se oli tavattoman yksinkertaista katseltavaa. Muistan hyvin sen, koska usein vietin päiviäni siellä niitä nurkkasalvoksia katsellen. Neljäs oli sitten jälki-istunto eli aresti. Siitäkin minulla on muistikuvia. Yhdelläkin viikolla istuin kello 15—18 joka päivä jälki-istunnossa jostakin pienestä kepposesta, mitä olin tehnyt. Ei se nyt niin vakavaa ollut, mutta pidin tätä erinomaisen hyvänä rangaistusmuotona. Mutta nämä asiat on nyt sitten unohdettu, ja sen takia otan tämän esille.

Tämä arestirangaistus tuomittaisiin aina välittömästi, heti, yhden juristin tuomioistuimessa, ja se koskisi vain sellaista nuoren tekoa, joka on selvä ja tunnustettu, toisin sanoen siinä ei ole mitään epäilemistä. Tästä tuomiosta ei voisi valittaa, vaan siitä voisi ainoastaan kannella, joka on aina mahdollista kahden kuukauden kuluessa rangaistuksen tuomitsemisesta, hovioikeuteen.

Arestirangaistuksen lyhin aika olisi 12 tuntia ja pisin aika 144 tuntia, ja tämä rangaistus pantaisiin täytäntöön aina sunnuntain seudussa sillä tavalla, että rangaistuksen täytäntöönpano alkaisi perjantai-iltana ja tämä kaikkein lyhin rangaistus näin ollen loppuisi sitten lauantai-aamuna, jolloin pääsisi sieltä pois. Pisin rangaistus, 144 tuntia, merkitsee kolmen viikonvaihteen käyttöä eli perjantai-illasta sunnuntai-iltaan. Kolme viikonvaihdetta nuorella kuluisi tässä arestirangaistuksessa. Siellä hän mietiskelisi siten sitä, kun toiset ovat iltamissa tai muuten, tyttöystävän luona ja hengailmassa, mitä hän täällä tekee arestissa, kun toisilla on mukavaa.

Minä uskoisin, että tämä on sellainen rangaistus, joka saattaisi vaikuttaa nuoreen ihmiseen juuri sillä tavalla kuin on tarkoitettu: heti, välittömästi, nopeasti, konkreettisesti, mutta ei sillä tavalla, että se tuhoaisi nuoren elämän. Siis vähin 12, enintään 144 viikonvaihteessa, mutta ei joulunaikaan tietenkään. Jouluyhdyttämisiin näiltä pois. Jouluyhdyttämisen on oltava sellaisellakin. (Eduskunnasta: Ei juhannuksena!) — Pieksämäelläkin, totta kai. Mähönen, pitäisi olla jouluyhdyttämisen ja Tiernapojat, totta kai.

Tällä tavalla tämä järjestelmä on suunniteltu ja se koskisi 13—18-vuotiaita. Tämän toteuttamisesta vastaisi Kriminaalihuoltoyhdistys. Totta

kai siinä on paljon järjestelyjä. Tarvitaan myös varoja siihen, että tällainen arestijärjestelmä joudutaan toteuttamaan. Nuorelle täytyy olla inhimilliset olosuhteet, kaikki huolto ja hoito, mutta vapaus olisi mennyt enimmillään kolmeksi viikonvaihteeksi tämän lakiehdotuksen mukaan.

Totta kai, tämä lakiehdotus ei tule olemaan se lopullinen, mutta tämä on keskustelunaihe. Kun tämä on nyt ja tässä välttämätöntä, niin olen ottanut tämän esille. Kun puhemies näin soi, niin totesin ensin rikosoikeudellisen vastuurajan alentamisen, joka on äärettömän tärkeä, koska meillä ei ole mitään keinoja näihin nuoriin rikoksentekijöihin, kerta kaikkiaan ei poliisilla sen paremmin kuin muullakaan yhteiskunnalla.

Toisaalta arestirangaistus tällaisena järjestelmänä olisi seuraamusjärjestelmänä mielestäni erinomaisen hyvä asia. Sitä kannattaisi kokeilla. Siitä kannattaisi jo nyt ruveta keskustelemaan. Minä olen varma, että neljän vuoden aikana, kun täällä olemme ja aikanaan lähemme pois, niin arestirangaistus on edennyt valmistelusaan huomattavasti pidemmälle kuin se on tämän puheenvuoron aikana. Sitä on osoittanut tähänastiset keskustelut. Se on hyvä ja erinomainen keino.

Toivon, että tästä asiasta myöskin myöhemmin, jos tänään ei siihen ole valmiutta, poliittisissa piireissä ja myös lainsäätämisperien kanssa keskustellaan. Tulen joka tapauksessa lähettämään nämäkin lakialoitteet, molemmat, oikeusministeriölle. He näkevät tästä jotakin viitteitä, mitkä ovat minun näkemyksiäni. Jos he katsovat, että ne ovat perusteettomat, se on toinen asia. Mutta olemme jotakin tehneet, eikä siinä ole silloin paljon hävittävässä.

Ed. H e m m i l ä : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on ottanut erittäin tärkeän asian esille, kun hän esittää lakialoitteessaan rikosoikeudellisen vastuun ikärajan alentamista nykyisestä 15 vuodesta. Esitys on hyvin perusteltu. Itsekin otin esille asian ensimmäisessä puheenvuorossani eduskunnassa joskus viime viikolla eräänä yönä.

Itse olen toiminut poliisin työssä ja siellä kohdannut näitä tilanteita lukemattomia, kun alle 15-vuotiaat syyllistyvät rikoksiin ja kuitenkin oikeastaan millään taholla ei ole mahdollisuutta puuttua asiaan. Toki alle 15-vuotiaitten tekemisiin voidaan puuttua lastensuojelutoimin, mutta se ei nykyisin enää riitä.

Tästä asiasta puhutaan paljon tämän salin ulkopuolella. On hyvä, että tästä ryhdytään puhu-

maan myös täällä. Esitys on hyvin kannatettava ja perusteltu.

Ed. J. H ä k ä m i e s merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemen tekemä aloite, jota hyvin lämpimästi tunsin ed. Hemmilän kannattavan, on erinomaisen hyvä ja tärkeä koko yhteiskunnalle. On sillä lailla, että vanhemmat konnat, mitkä tässä asiassa keräävät nuoria, ymmärtämättömiä ja ymmärtäväisiä, joukkoonsa, teettävät heillä nämä työt, nauttivat siitä, että heillä ovat ikään kuin syyntakeettomat tekijät olemassa, joilla voidaan teettää mitä tahansa, ja siitä ei seuraa mitään eikä tule mitään. Tätä joukkokuria ja väkivaltaa käytetään sitten niin, etteivät nämä yllyttäjät jää edes kiinni.

Se, mikä käsittääkseni perusteluista on jäänyt pois, on hyväksikäyttö ja hyväksikäytön kerääminen niin, että näitä rikoksia nuoren täyttäessä 15 vuotta on olemassa jo pitkä nippu. Olen sitä mieltä, kun nykyiset kasvatustenetelmät ovat sellaiset, että vanhoista kurinpidollisista menetelmistä on kokonaan luovuttu, että se, joka kykenee auton varastamaan, kykenee kyllä sen tuomionkin kantamaan, jolloin aloite on erittäin kannatettava.

Tähän, niin kuin rouva puhemies totesi, voidaan myös seuraava päiväjärjestyksen asia kytkeä. Käsittääkseni nämä kulkevat käsi kädessä, ja sen tähän mukaan ottaminen rauhoittaa mielialoja, ja rikosoikeudellinen vastuun kantaminen alkaa selkeästi aikaisemmin. Jopa väittäisin, että se voi alkaa aikaisemminkin kuin 13 vuotiaana, jopa 12-vuotiaana.

Mutta kun nämä valiokuntatyössä etenevät, niin toivon mukaan niistä muodostuu sellainen hyvä kokonaisuus, joka tulee valmiiksi selkeästi nopeammin kuin ed. Aittoniemi esitti aikataulusaan: neljän vuoden eduskuntakautta. Luulen, että olisi toivottavampaa, että ne olisivat jo valmiina vuoden kahden päästä. Näin toivon, että tämä etenee, rouva puhemies.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Useasti olen ollut ed. Aittoniemen kanssa eri mieltä hänen tekemistään lakialoitteista, mutta tämä lakialoite, missä on rikosoikeudellisen vastuurajan ulottaminen alle 15-vuotiaisiin henkilöihin, on kyllä perin hyvä esitys, ja sitä voidaan kyllä kannattaa.

Yleisesti tiedossa on, että viranomaiset eivät tällä hetkellä mahda mitään alle 15-vuotiaiden tekemille ammattimaisille rikoksille. Varsinkin sosiaaliviranomaiset ovat täysin voimattomia asioitten suhteen. Ei suinkaan ole tarkoitus, että kaikki mopovargaat, jotka ovat alle 15-vuotiaita, saatetaan rikosoikeudelliseen vastuuseen, mutta ainakin se, että pahimmat ammattimaiset rikolliset voitaisiin saattaa vastuuseen, on aivan tutkimisen arvoinen asia.

Kuinka se etenee valiokunnassa, on toinen asia. Tietooni on tullut myös, että hallituksen piirissä valmistellaan saman suuntaista esitystä ja asia sitä kautta varmaankin edistyy.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn kuuroon, joka on sitä mieltä, että tässä asiassa jotain pitäisi tehdä. Mutta kuten edellisen edustaja totesi, yhden allekirjoituksen lakialoitteet eivät tässä talossa ole juuri edenneet. Mutta kuten ed. Aittoniemi totesi, hän on toimitanut tämän myös oikeusministeriöön ja siellä lienee joitakin hankkeita näiltä tiimoilta.

Aikanaan lakimieskoulussa opetettiin, että rangaistuksella on myös ennalta ehkäisevä ja yleisestävä vaikutus. Nämä ovat poistuneet nuorten kohdalla nykyään, kun alle 15-vuotiaita ei ole voitu tuomita rangaistuksiin, ei edes arestirangaistukseen tai nuorisorangaistukseen.

Pelkään vain, että 13 vuoden ikäraja on ainakin Helsingin olosuhteisiin aivan liian korkea. Täällä jo kymmenvuotiaat tekevät näitä kepposia toisten lukuun. Siksi minusta on hyvin tarkoin mietittävä, mikä tämä ikäraja olisi, jolloin lasta voitaisiin ottaa sillä tavalla niskasta kiinni, että hän ymmärtää, että teko ei ole sopiva. Arestirangaistusta käyttivät ennen muinoin valistuneet vanhemmat, mutta nyt kun vanhemmuus ei ole muodissa, eivät kodit näytä näitä keinoja käyttävän. Varsinkaan niiden lasten, jotka myöhään yöllä ulkona liikkuvat ja näitä kepposia toisten lukuun vanhempien yllyttäminä ja usuttamina tekevät, vanhemmat eivät varmaan näitä konsteja kykenisi käyttämään.

Toivon, että oikeusministeriö todella ottaa tämän vakavasti mietittäväksi.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ed. Kokkoselle runsaan 12 vuoden kokemuksella voisın todeta, että lakialoitteet, olipa niissä yksi allekirjoitus tai yli sata, ainakin viime kaudella saivat saman kohtalon. Mutta minun mielestäni tärkeintä on se, että ongelmat tuodaan esiin, ja tärkeintä ei ole se, montako allekirjoitusta siinä

on. Ne keskustelut, joita lakialoitteen kohdalta tulee täällä salissa esiin, ovat minun mielestäni viesti myös ministeriölle nimenomaan tällaisten lakialoitteitten osalta, joissa näinkin voimakas yksituumaisuus on kuin nimenomaan tämän ikärajan alentamisen osalta. Niin kuin täällä on todettu, nykyisin lastensuojelulailla ei ole minäkäänlaista merkitystä enää käytännön elämässä. Niin kuin ed. Kokkonen totesi, Helsingissä jopa 10-vuotiaat tekevät tai heillä teetetään rikoksia. Mielestäni kyllä meidän pitää olla syvästi huolestuneita näistä viesteistä ja kunkin omalta osaltaan viestittää myös oikeusministeriön virkamiehille, nimenomaan lainvalmisteluosastolle, että tällaisia esityksiä hallituksen antamina tulee, jos kerran tämä esitys ei tule käsittelyyn lakivaliokunnassa.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee arestirangaistukseen, niin olen yhdessä ed. Aittoniemen kanssa 12 viime vuoden aikana toistuvasti puuttunut nimenomaan tähän ongelmaan. Uskoisin, että salissa olevat siviiliammatiltaan poliisimiehet tietävät sen, mikä merkitys oli vanhalla pidätysajalla, joka oli 17 vuorokautta. Kun nuoret henkilöt otettiin välittömästi teon jälkeen kiinni, niin hyvin usein tilanne on ollut se, että sen jälkeen he eivät ole syyllistyneet rikollisiin tekoihin. Tämän johdosta minun mielestäni arestirangaistus tulisi ottaa vakavasti uudelleen harkintaan. Onhan myös eduskunnan oikeusasiamies viitannut tähän suuntaan.

Ed. K a r h u : Arvoisa rouva puhemies! Olen varsin huolissani täällä salissa kuulemistani asioista, että Helsingissä jopa 10-vuotiaat syyllistyvät laajamittaisesti isoihin rikoksiin, joista täytyisi löytyä jotain rikosoikeudellista vastuuta. Uskallan sen takia poiketa tästä kuorosta, joka täällä on kuulunut, ja olla eri mieltä tämän asian suhteen, sillä mielestäni lapsen, jollaisia tämän ikäiset ovat, ymmärrys ei lisääny rankaisemalla, vaan toisenlaisin keinoin. Tässä viittaa nimenomaan kodin vastuuseen, joka ei ole muodissa, mutta jota voitaisiin edelleen painottaa sen sijaan, että lisätään rangaistuksia tai niiden kattavuutta. Myös lastensuojelu- ja nuorisotyö ynnä muu ennalta ehkäisevä toiminta olisi tässä poikaa paremminkin kuin rikosoikeudellisen vastuurajan alentaminen.

Mitä tulee keskustelussa olevaan toiseen kohtaan, kannatan siinä ed. Aittoniemen esitystä, siis arestirangaistusajatusta. En ehtinyt tässä niin tarkkaan perehtyä, mitä se on yksityiskohdiltaan, mutta pääsääntöisesti uskon, että jos nuori

tekee jotain ja siitä todella seuraa heti jotain, niin on todennäköistä, että ainakin osa ensikertalaisista karsiutuu pois. Sen sijaan jos mitään ei tapahdu, niin todennäköisesti kovapäisempi tekee uudelleen ja katsoo, tapahtuuko sittenkään. Siinä mielessä kannatan kyllä ed. Aittoniemen jälkimmäisen aloitteen edelleen punnitsemista.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Nämä kaksi lakialoitetta ovat yhtä aikaa esillä, niin kuin sopiikin olla. On todella mielestäni hyvin arveluttavaa se, että muutettaisiin lakia sillä tavalla, että 13- ja 14-vuotiaat lapset voitaisiin panna vankilaan, mihin tämä lakialoite johtaisi. Vankila ei tällaisille ole varmastikaan oikea paikka.

Mutta arestirangaistusasiasta käytiin edellisen eduskunnan loppumetreillä värikäs keskustelu täällä. Eri puolilta tuli sille hyvinkin myönteinen vastaanotto ja itsekin silloin kannatin sitä. Nimenomaan nyt, kun on nuorisorangaistuskokeilu menossa tämän vuoden loppuun asti, sitä koskeva laki on voimassa tämän vuoden loppuun, on aika miettiä jatkoa ensi vuoden alusta. Silloin tarvitaan kyllä uudenlaista menettelyä tässä suhteessa. Mielestäni arestirangaistus on sellainen, jota pitäisi vähintään kokeilla, mielellään saada pysyvästikin voimaan. Jos se saadaan sellaiseksi, että se toimii nopeasti ja antaa tuntuvan mutta ei kohtuuttoman rangaistuksen nuorelle rikosentekijälle, niin sillä on varmasti sekä ennaltaehkäisevä vaikutus että muistutusvaikutus siitä, että on tullut tehtyä sellaista, mikä ei yhteiskunnan lakien ja säädösten mukaan ole oikein.

Ongelma on tällä hetkellä nimenomaan se, niin kuin valiokunnassa on kuultu, että saattaa tulla kymmeniäkin ehdonalaisia rangaistuksia nuorelle eikä yhtään panna täytäntöön. Tällaisesta menettelystä tulee pelkkä naurun kohde. Tässä on muutos tarpeen ja nyt on sen aika, ja tämän lakialoitteen mukainen malli varmasti sopii, mutta ikärajan alentamista on paljon syvemältä pohdittava kuin tässä on mahdollista.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen aloite herättää ajatuksia, mutta jotakin tälle asialle on kuitenkin tehtävä. Tuntuu siltä, että aika on kulunut rikoslain ohi monessa suhteessa. Tänä päivänä 15-vuotias on sekä fyysisesti että henkisesti kehittyneempi kuin silloin, kun tämä rikoslaki tehtiin. Lastensuojelulailla ei ole enää vaikutusta monenkaan tämän ikäisen käyttäytymiseen.

Haluan vielä todeta ed. Karhulle, että vanhempien vastuu ja lastensuojelutyö eivät käy tarpeettomiksi, vaikka tämäkin arestirangaistus nyt tulisi voimaan. Tämä on tärkeä asia yhteiskunnan kannalta, mutta myös nuorten itsensä kannalta. Nuoret kokeilevat aina rajojaan ja nuorille on asetettava rajat. Minusta valiokunnan on syytä käsitellä nyt varsinkin, kun on aikaa, tämmöisiä aloitteita, kuulla asiantuntijoita ja määritellä vasta sen jälkeen lopullinen kantansa, katsoa, onko tämä ikärajaehdotus oikea ja onko arestirangaistusehdotus oikea. Tällainen hyvä esitys pitäisi siellä nyt käsitellä.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Tässä salissa, kun käsitellään lakialoitteita, yhdellä nimellä taikka yli sadalla nimellä varustettuja, niin yleensä kuultaa keskustelussa sellainen asenne, että toisaalta tietysti jotkut puoltavat, mutta myös semmoinen väheksyminen, ettei näillä ole mitään merkitystä, koska ne vain ani harvoin päätyvät uuteen lakiin. Minusta tämä on väärin, koska hallituksen esitykset nimenomaan tämän kaltaisissa asioissa, mikä nyt on esillä, ovat jo valmistellut ministeriössä ja tulevat sitten tänne. Silloin pelaa hyvin voimakkaasti tietysti hallituspuolueiden yhteinen rintama ja niitä ei hevin muuteta, vaikka kansan oikeuskäsitys monessa kysymyksessä on saattanut hyvinkin paljon muuttua erilaiseksi kuin hallituksen esitys sisältään pitää, siis virkamiesten valmistelema esitys. Tämä keskustelu kansanedustajien lakialoitteista on yleensä minusta erinomaisen tärkeää.

Mitä tulee aloitteen substanssiin esimerkiksi vastuunalaisuusikärajan alentamisesta, niin tämä verrattain korkea ikäraja esimerkiksi Etelä- ja Keski-Eurooppaan verraten lähti aikanaan siitä, että me pohjoismaalaiset olemme hitaammin kehittyviä niin hyvässä kuin pahassa. Mutta vaikka näin olisikin biologisesti ja kylmien seutujen vaikutuksesta, niin uskon, että kuitenkin se kansainvälistyminen, missä on paljon myönteisiä puolia ja mihin olemme joutuneet, on tuonut myös kielteisiä puolia esiin. Huumeiden välittäminen nuorison ja koululaisten keskuuteen on aiheuttanut, että olemme syöksyneet samaan pirtaan, missä nämä, sanottaisiinko, ”itseään kehittyneempinä pitävät” maat ovat olleet jo pitkään. Sitä varten meidän pitää varustautua, ja nämä kansanedustajien mielipiteet olkoot ohjeena hallituksessa niille esityksille, joita nyt ei ole vielä kirjoitettu yhtä valmiiksi kuin ne, jotka tuodaan ensi tai seuraavilla viikoilla tänne pöydälle.

Ed. W a l l i n : Rouva puhemies! Pidän tätä ed. Aittoniemen aloitetta oikeaan osuneena. On hyvä, että myös tältä laidalta tämän suuntaisia puheenvuoroja pidetään.

Mitä tulee ikärajan alentamiseen, niin omalla paikkakunnallani meillä on projekti nuorten alkoholin käytön vähentämiseksi. Siellä on todettu viranomaisten, sekä sosiaali- ja terveystieteiden omaisten mutta myös poliisin toimesta, että yhdeksäsluokkalainen on jo menetetty informaation suhteen. Informaatio täytyy ohjata nuoremille. Siinä mielessä kannattaa miettiä myös tätä oikeudellista ikärajaa.

Kuten ed. Vähänäkki totesi, hyvä lähtökohta olisi tietysti vertailla oikeusvastuuta EU:n sisällä ja sen mukaan laatia lainsäädäntöä.

Mitä tulee uuteen arestirangaistukseen, kannatan sitä lämpimästi. Ilmeisesti me olemme olleet saman tyyppisiä oppilaita, kun olen myös itse joutunut kouluaikana sitä kohtaamaan ja siitä on ollut ainakin minulle positiivisia seurauksia. Ehdollinen rangaistus on parempi, niin kuin ed. Aittoniemi aloitteessaan toteaa. Kun niitä riittävästi kertyy, niin siitä seuraa pitkä vankeusrangaistus ja se ei välttämättä ole hyvä asia. Mitä tulee nuorisopalveluun, niin se ei ole varmaan saavuttanut sitä tavoitetta, mitä sillä on haettu, ja siinä mielessä arestilla, kun sen kohtaisi heti välittömästi ja se kohdistuisi aktiivivapaa-aikaan, olisi hyvät koulutukselliset edellytykset.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Pyrin siihen ja toivon saavani siinä tukea, että lakivaliokunta, johon esitykset menevät, järjestäisi virkamiesten osalta, jos kovia kiireitä näin keväällä ei ole, tuollaisen lausuntokierroksen. He tulisivat asiantuntijoina valiokuntaan ja saataisiin vähän pohjaa siitä, mitä mieltä virkamiehet ovat tästä asiasta, kun sitä aikanaan viedään eteenpäin. Minä tiedän, ettei tämä sellaisenaan tule johtamaan tähän tulokseen, mutta kuitenkin saadaan tässä asiassa jotain liikettä.

Mitä tulee ed. Karhun puheenvuoroon, niin hän esitti juuri tämän näkemyksen kotien valmiuksien parantamiseksi, kotien ja sosiaaliviranomaisten yhteistyön parantamiseksi. Se on ollut aina vastapainona täällä salissa ja minä myönnän tämän asian. Mutta kun sosiaaliset asiat eivät ole näitä asioita auttaneet, jotakin konkreettista on pakko ruveta soveltamaan.

Ed. Kankaanniemi, eihän vankilaan tänä päivänä alle 18-vuotias pääse, ei millään. Nyt hiljattain tuomittiin 11 vuodeksi murhasta eräs henkilö. Se on varmistettu, ettei lapsia vankilaan laite-

ta ja puheenvuorossanikin totesin, ettei missään tapauksessa. Mutta mitä me teemme 14-vuotiaalle murhamiehelle tai muun törkeän rikoksen tekijälle, jos siihen ei edes pystytä puuttumaan, koska se on rikoslain ulkopuolella? Ei tässä ole tarkoitus ketään kiduttaa eikä viedä ristikköjen taa, mutta jollakin tavalla yhteiskunnan pitäisi kuitenkin vaikka mahdollisimman miedolla tavalla näihin asioihin valmistautua ja ottaa kantaa ja säätää sellaisia lain säädöksiä, jotka ovat näiden nuorten kannalta ehdottomasti heille parhaaksi. Kun heidän asioihinsa puututaan välittömästi, kun rikos on tapahtunut, niin he nopeasti palaavat oikeille teille. Jos niin ei tehdä, niin he ovat menetettyjä ihmisiä.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Pitää varmasti paikkansa, mitä ed. Aittoniemi ikään kuin lakialoitteittensa esittelypuheenvuorossa mainitsi tuolla puhujakorokkeella, että tästä keskustellaan. Varmasti keskustellaan joissakin piireissä kulkimia kurtistellenkin, mutta sen palautteen pohjalta, mitä nykyajan meno on aiheuttanut tuolla, sanotaanko, kentällä, uskoisin, että laajasti ottaen nämä molemmat lakialoitteet tulevat saamaan kyllä kansan keskuudessa melkoista kannatusta. Olen vakuuttunut myös siitä, että tämä ajattelu, että on hyvä tarttua nuortenkin elämään tällä tavalla kuin on esitetty, ymmärretään kyllä nuorten itsensä parhaaksi, lapsen parhaaksi, eikä suinkaan niin, että yhteiskunta ja vanhemmat heitä jollakin tavoilla kohtelisivat kaltoin.

On aivan totta, kun ed. Aittoniemi otti tämän nykyisen ehdollisen rangaistuksen toimimattomuuden, että kyllä olen kuullut henkilökohtaisesti, että sille naureskellaan eikä sillä mitään merkitystä ole. Nuoret eivät sitä ymmärrä oikeastaan rangaistuksena valitettavasti tänä päivänä lainkaan. Siinä suhteessa tällainen arestirangaistus, joka kohdistuu nuorten aktiivivapaa-aikaan, saattaa olla erittäin perusteltua.

Tässä on kyseessä lapsen etu suoranaisesti ja uskoisin, että tämä on jopa perheille, kodeillekin etu siinä mielessä, että kyllä kodeissakin varmasti kiinnitetään, jos tällaiset lait astuvat voimaan, huomattavasti tehokkaammin lasten menemisiin ja tulemisiin huomiota. Olen aivan varma siitä, koska se on myös kodeille melkoinen muistutus, jos poika taikka tyttö alkaa viettää suljettujen ovien takana viikonloppujaan. Tässäkin suhteessa luulen, että tällä on tällaista kasvatuksellista merkitystä myös kotien ja perheiden suhtautumisessa omiin lapsiinsa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

4) Lakialoite laiksi arestirangaistuksesta

Lakialoite LA 23/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

5) Lakialoite laiksi pakkokeinolin 5 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 24/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Vainaan eduskuntaa näillä lukuisilla aloitteillani.

Tällä kohdan 5) asialla ehdotan pakkokeinolin 5 a luvun 2 §:ään sellaista muutosta, että törkeä veropetos olisi sellainen tutkintamuoto, johon olisi mahdollisuus saada tuomioistuimelta poliisille telekuuntelumahdollisuus, kansanomaisesti sanottuna puhelimen salakuuntelumahdollisuus. Nämä ovat yhteiskunnalle äärettömän vahingollisia nämä törkeät veropetokset ja tämän tyyppiset rikokset. Olisi yhteiskunnan kannalta tärkeätä, että poliisi saisi myöskin näiden osalta kaikki tutkintamahdollisuudet. Nämä luvat ovat yhteiskunnan ja tuomioistuinlaitoksen kontrollissa, joten mitään väärinkäytöksiä niissä ei pääse tapahtumaan. Tämän kuitenkin esitän, koska tämä on tästä luettelosta jäänyt mielestäni aikanaan pois. Se oli kyllä esillä lakivaliokunnassa mutta jostakin syystä poliittiset suhdanteet eivät olleet tälle asialle silloin suotuisia. Pidän tätä asiaa yllä, jotta jossakin vaiheessa tämä törkeä veropetos saataisiin näiden rikosten joukkoon.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä ed. Aittoniemen kanssa siitä, että törkeä veropetos on yhteiskunnallisesti erittäin ikävä asia ja myös asia, johon pitää puuttua. Mutta viime vaalikaudella me käsitelimme lakivaliokunnassa juuri tätä telekuuntelua ja sitä, mihin se voidaan kohdistaa, ja tulimme siihen

tulokseen, että muun muassa huumausainerikokset ovat rikoksia, joissa pitää viranomaisilla olla mahdollisuus myös telekuuntelua harjoittaa. Ne asiantuntijat, joita silloin kuulumme, olivat sitä mieltä, että on erittäin varovasti tässä asiassa edettävä, ja tulimme myös siihen tulokseen, että törkeä veropetos on semmoinen rikos, johon ei telekuuntelua silloin ulotettu. En ole valmis nyt-kään kyllä sitä sinne viemään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

6) Lakialoite laiksi esitutkintalain 15 §:n ja pakkokeinolain 1 luvun 10 §:n ja 2 luvun 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 25/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

7) Lakialoite laiksi pakkokeinolain 5 a luvun 4 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 26/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 27/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

9) Lakialoite laiksi ulosottomaksuista annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 28/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Yleisellä tasolla tämä lakiesitys on erittäin merkittä-

vä. Kuten viime päivinä olemme saaneet lukea lehdistä, yksi sun toinen kunta on siirtänyt perintätehtävät yksityisille yrityksille. Mielestäni suuntaus on väärä. Ne viestit, joita yksityisiltä henkilöiltä on tullut siitä, millä tavoin yksityiset perintätoimistot huolehtivat perinnästä, kertovat, että se ei ole enää sitä korrektaa perintää, mihin olemme yhteiskunnassamme tottuneet. Valtiovalta on fiskaalisin perustein lähtenyt korottamaan kohtuuttomasti nimenomaan perintämaksuja ja yrittänyt kerätä kassansa rahaa.

Nyt tilanne on ajautunut siihen, että valtiovalta on menettänyt nimenomaan näitä tehtäviä sen johdosta, että on aivan liian arvokasta lähettää perintäasioita ulosottoviranomaisille. Sen johdosta niitä lähetetään näille yksityisille perintäfirmoille, joissa taas taso vaihtelee siinä määrin, että sieltä tulee monenlaisia uhkauskirjeitä. Muun muassa minulle on toimitettu muutamia malliksi siitä, minkälaisin sanamuodoin uhataan vanhuksia esimerkiksi joistakin maksuista, jotka ovat jääneet maksamatta.

Mielestäni oikeusministeriön tulisi puuttua tähän asiaan hyvin voimakkaasti ja selvittää nykyinen tosiasiallinen tilanne.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Sen verran totean tässä vielä, että kuulin juuri ed. Vistbackalta, joka kohteliaana miehenä ei itse tuonut sitä esille, että tässä mainittu estemaksu on alennettu jo 20 markkaan. Tämä lakialoittehan on tehty viime valtiopäivien loppupuolella. Tämä estemaksu säädetään asetuksella. Näin olen ministeriö on lähtenyt oikeaan suuntaan, vaikka esitystäni ei ollut täällä vielä esiteltäkään. Se on aivan fiksu asia. Kuitenkin aloitteeni on siitä huolimatta edelleen voimassa, koska minä esitän estemaksua kokonaisuudessaan poistettavaksi, myöskin sitä 20:tä markkaa, joka ilmeisesti on nyt vielä voimassa oleva.

Ed. K a r p i o : Arvoisa rouva puhemies! Vielä voin selventää ed. Aittoniemelle ja ed. Vistbackalle. Kun tätä asiaa käsitelimme viime eduskunnassa, estemaksu todella laskettiin 20 markkaan ja säädettiin, ettei sitä voi samasta asiasta periä useampaan kertaan vaan se on vain kertaluonteinen maksu, joten on menty todellakin paljon eteenpäin.

Perimistöimistöjen asema, mitä ed. Vistbacka hyvin voimakkaasti arvosteli, on ehkä hänen hyvinkin pelkistetty mielipiteensä siitä asiasta. Jos siellä nyt sitten on joitain puutteita ja väärinkäytöksiä ollut, toki niihin on puututtava, mutta se,

että on tullut kilpailua nyt sitten valtion ja yksityisten perimistöimistöjen välille, ei välttämättä ole huono asia, kunhan vaan sitten tämmöiset tietosuojakysymykset ja nämä huomioidaan, ettei sivullisille esimerkiksi tule semmoisia tietoja, jotka kuuluu viranomaisten pitää omana tietonaan.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä ed. Karpion kanssa, että tietysti kilpailu on määrätyiltä osin hyvä, mutta niin kuin suomalaisessa yhteiskunnassa on havaittu, silloin kun joku bisnes on erittäin hyvää, kilpailu on kovaa ja sinne saattaa tulla myöskin hieman epärehellisiä yrittäjiä. Nimenomaan silloin, kun on kyse perintätehtävistä, se on hyvin arkaluontoinen asia ja siinä pelottelulla voidaan saattaa hyvinkin vaikeaan tilanteeseen ihmisiä. Näin valitettavasti eräitten pienten taikka uusien toimistojen kohdalla on tapahtunut, kun on esitetty erilaisia arvioita myös julkisessa sanassa, että muun muassa eräät moottoripyöräkerhot olisivat taustalla näissä perintäfirmoissa. Sitä minä pidän kyllä jo aika vakavana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

10) Lakialoite laiksi valtion oikeusaputoimistoista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 29/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

11) Lakialoite laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 30/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

12) Lakialoite laiksi hallintolainkäyttölain 41 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 31/1999 vp (Sulo Aittoniemi /alk)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi tiistaina kello 14, kyselytunti huomenna torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 14.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen